

VISIONER OM LANDSBYGDENS FRAMTID

När vi skapar landsbygdens framtid måste vi ta i beaktande och analysera utvecklingstrender och politiska linjedragningar på såväl global nivå som lokal byanivå.

Den globala utvecklingen ger positiva utsikter för utvecklingen av landsbygden. I världen råder det brist på centrala landsbygdsprodukter såsom; mat, foder, trä och andra fibrer samt förnybar energi. Likaså är det brist på levande natur, biodiversitet, vatten och tillräckligt levnadsutrymme för världens ökande befolkning.

Även om världens fattiga människor och länder hamnat i trångmål på grund av de stigande matpriserna är matprisernas ökning i grund och botten ett friskt fenomen. Matkrisen i världen skulle vara ännu allvarligare ifall priset på mat inte följde priset på energi. De stigande matpriserna stärker speciellt småbönders produktion i utvecklingsländerna och bidrar därmed till att minska fattigdomen. I utvecklingsländerna bor de fattigaste människorna på landsbygden.

Det påstående, som framförts i såväl internationella som finländska diskussioner, enligt vilket landsbygdsboende skulle vara oekologiskt och resursslukande, är mycket negativt för landsbygden. Sådär ska det inte vara, det borde vara precis tvärtom! Miljonstäderna i världen, i vilka 50 % av världens befolkning bor, använder 80 % av alla energi.

Europeiska unionen utövar stark regionalpolitik och använder för denna betydliga ekonomiska resurser. Finlands måste understöda fortsättningen av denna politik. Finland ska även verka för att också unionens rikaste länder får sin beskärda del av dessa resurser. Om resurserna fördelas på alltför ojämlika grunder är resultatet att de europeiska medborgarna inte stöder användningen av EU-resurser till regionalpolitik.

EU ökar även resurserna för landsbygdens utvecklingspolitik. Finland har redan goda erfarenheter EU-modellens landsbygdspolitik. Min uppfattning är att EU:s landsbygdpolitiska målsättningar passar Finland bra. Unionens målsättningar är kanske mer positiva gentemot landsbygden än vad vi på egen hand skulle kunna få till stånd. Finlands måste alltså i fortsättningen vara en anhängare av EU:s starka landsbygdspolitik.

Jag är något förbryllad över den nationella landsbygdpolitiska diskussionen. Den landsbygdspolitiska paradigmen som OECD benämnt som "förändrad" är inte en ny sak i Finland. I Finland har man verkat enligt detta paradigm redan en lång tid. Resultaten är goda, såsom även OECD konstaterat i sina bedömningar.

Det som skapar oklarhet i vår diskussion är att en del av de stöd som är oumbärliga för Finlands jordbruk utbetalas ur medlen för EU:s landsbygdsutvecklingspolitik. Här är det bra att komma ihåg vårt EU-

medlemskaps historia. Eftersom jag själv deltog i medlemskapsförhandlingarna, vet jag att detta var uttryckligen den lösning EU ville ha.

Det var lättare för EU att gå med på Finlands krav och godta att en del av jordbruksstöden betalas ur landsbygdens utvecklingsresurser istället för ur den gemensamma jordbrukspolitikens medel. De av landsbygdens utvecklingsresurser som delvis används som jordbruksstöd kan inte överföras till att allmänt taget utveckla landsbygden, även om detta vore Finlands önskan. Denna fråga är det onödigt att skapa konflikter runt.

Den analys som fattas i utkastet till det nya landsbygdspolitiska helhetsprogrammet är hur den ökade efterfrågan på traditionella landsbygdsprodukter påverkar landsbygdens utveckling. Även en analys på effekterna av den nya prisnivån och stora efterfrågan på icke förnybara naturtillgångar fattas. Till exempel gruvsdrift håller på att ge helt nya utvecklingsperspektiv för många regioner i Finland. Landsbygdsturismen växer globalt. Jag skulle uppmana finlandssvenska landsbygdsutvecklare att skapa byarnas, kommunernas och landskapens framtid med hjälp av de nya möjligheter som redan finns på marknaderna.

När jag läste utkastet till det landsbygdspolitiska programmet fick jag även en känsla av att landsbygdspolitikerna redan börjar vara en ”mogen” samhällspolitisk sektor. Man analyserar det egna väsendet och den egna framgången för mycket istället för att koncentrera sig på de möjligheter som samhällsutvecklingen erbjuder.

På det regionala och kommunala planet har man mycket att fundera på när det gäller befrämjandet av landsbygdsutvecklingen. Finlands kommuner blir oundvikligen större och således fjärras byarna från kommunerna. Under de kommande åren är det därmed mycket möjligt att satsningarna på landsbygdsutvecklingen är något slumpmässiga. Det samma gäller satsningarna på utvecklingen av svenskspråkig service. Vägledning och ansvarstagande på landskapsnivå får alltså en mer central roll. Jag ser att det är oundvikligt att idka samarbete över landskapsgränserna. Men jag undrar ifall de politiska och administrativa strukturerna på landsskapsnivå är beredda att möta denna utmaning.

Det pågående reformarbetet för statens regionalförvaltning har nog inte på något särskilt sätt tagit hänsyn till landsbygdens utvecklingsintressen. Men det finns ännu möjligheter att göra det, men då måste den politiska ledningen, dvs. Finlands regering, klart ange att de nya myndigheterna måste ha ett bättre grepp på de helheter, som är en förutsättning för landsbygdens utveckling.

Byarnas betydelse som landsbygdsaktörer kommer naturligtvis att bevaras och stärkas. De många föreningarna som finns i byarna är viktiga sociala samfund och trygghetsnätverk för de människor på landsbygden som fungerar ensamma i sitt dagliga arbete. När föreningarna samarbetar utgör de tillsammans en viktig intressebevakare för byarna och landsbygden.

Det är även viktigt att komma ihåg att byarna inte hålls levande utan näringslivsverksamhet och företag. Enbart bosättning gör inte en by levande.

Finlands bredbandsstrategi måste ta hänsyn till byarnas behov av utbyggda telekommunikationer med betydligt högre ambitionsnivå än hittills. Byarna kan kommunicera med och vara delaktiga i nätverk över hela världen då bredbandskapaciteten är tillräckligt stor. Detta behöver våra landsbygdsnäringsgar.

Finlands svenskspråkiga landsbygd är ekonomiskt, socialt och kulturellt stark. Största delen av den är så kallad kärnlandsbygd som såvitt jag förstått saken rätt, har starka utvecklingsmöjligheter. I den svenskspråkiga landsbygden är man av tradition företagsam och omfamnar lätt nya internationella idéer.

För att förbättra landsbygdens köpkraft och marknadskraft behövs företagandet. Språket utgör en bro över vilken de finlandssvenska företagare, särskilt i Österbotten, anammar internationella influenser lättare än resten av Finland.

En likadan tradition av stark företagsamhet och dynamiskt näringsliv har bidragit till att hålla den åländska ekonomin stark och livskraftig. Svenskspråkiga områden har även visat sig vara mer öppna för mångkulturella influenser och den utvecklingskraft dessa medför. Synnerligen goda exempel på detta hittas bland annat i Närpes växthus och i flera åländska företag med arbetstagare från flera länder.

På den svenskspråkiga landsbygden finns det en stark tradition att göra saker tillsammans – denna tradition är värd att värnas. Den svenskspråkiga landsbygdens betydelse som finlandssvenskhetens grund kan man inte understryka för mycket. Såsom riksdagsråd **Håkan Malm** en gång sade till mig så skulle Svenskfinland inte finnas utan landsbygden – endast svenskspråkiga finländare här och där!

Även om den språkliga identiteten har en viktig roll är den dock inte tillräcklig för landsbygdens utveckling. Jag hoppas att den svenskspråkiga landsbygden – utvecklare, jordbrukare, företagare – håller sig öppna och i spetsen för att hitta nya och mer effektiva verksamhetsmodeller. Dessa behövs även för att säkra den svenska servicen. För detta krävs att den svenskspråkiga kulturen fortsättningsvis skapar en stabil och trygg grund för landsbygdens eget utvecklingsarbete.

Jag hoppas att de åländska landsbygdsutvecklarna vill ta en ledande roll i behandlingen av skärgårdens specialproblematik. För att lösa skärgårdens problem behövs en mycket likadan politik som för att lösa problemen i Finlands övriga glesbygd. Det åländska kunnandet och erfarenheten i att sköta skärgårdens ärenden är värdefull kunskap som nationellt sett kan användas även i de övriga randområdena.

Tilläggsinformation: Esa Härmälä, +32479900663